

Bad girl

Christophe Vekeman

Copyright © 2019 Christophe Vekeman

ISBN 978 90 821 5431 3

De Marketingploeg B.V.
Bergse Rechter Rottekade 1
3051 AB Rotterdam
www.marketingploeg.nl

*I call that lovin' up a storm
Ohhh lovin up a storm
Well it's good for you honey
It won't do you no harm*

Jerry Lee Lewis (1959)

1

Jerry Lee Lewis. Het begon – al was het in wezen al bezig – met die anekdote over Jerry Lee Lewis die ik ooit tegenkwam in een bibliotheekboek. Ik had nooit zo de gewoonte veel boeken te lezen, en nimmer romans, maar dit was een boek over muziek en ik herinnerde mij Jerry Lee Lewis als de blondgelokte woesteling die de wereld liedjes had gebracht, menig decennium geleden, als ‘Great Balls Of Fire’ en ‘Whole Lotta Shakin’ Goin’ On’. Het was zomer en de zaak was zes dagen gesloten en ik overhandigde het boek over muziek aan Loret en kreeg het vervolgens van haar terug en nam het met me mee naar huis om er in de schaduw in te gaan zitten lezen. Het onderwerp interesseerde mij. Je moet weten, toen ik jong was, danste ik graag. Of beter: ik kon enorm genieten, toen ik jong was, van de gedachte dat ik stond te dansen. Dat is, toegegeven, natuurlijk iets helemaal anders. Ik vond het bovenal prettig, veronderstel ik, om mij al dansend te verplaatsen in mensen – oudere mensen – die mij zouden gadeslaan en vol afgunst bij zichzelf zouden denken: wat is hij kwiek en lenig. Wat is hij zorgeloos en jong. Kijk dan, hij gaat volledig op in de muziek!

Zou er ooit iemand uitzinnig staan te dansen als hij helemaal alleen is en er dus niet de kleinste kans bestaat dat iemand anders hem ziet?

Maar concreet nu. Die anekdote, in dat bibliotheekboek. Het gebeurde lang nadat ‘Great Balls Of Fire’ en ‘Whole Lotta Shakin’ Goin’ On’ uitgebracht waren. Lewis was inmiddels,

over jong gesproken, een vijftal jaren ouder dan ik nu ben en leidde op zijn bijna-vijftigste nog steeds een leven waar iemand als ik zich nauwelijks een voorstelling van kon maken. Trouwens, wie wel? Je kon het proberen, uiteraard, meende ik. Je kon proberen om je voor te stellen hoe het zou voelen, pakweg, om een storm te zijn, of een vogel in een storm, een mus of albatros, maar aan het einde van de rit wist je maar één ding zeker, één enkel ding maar: dat je het inderdaad had geprobeerd. Verder niets. Je wist nog steeds niet hoe het was om een storm te zijn of die vogel. Dat zou je nooit zeker weten. Dat dacht ik.

Maar goed, het gebeurde in 1982. Ergens in 1982 werd de vierde echtgenote van Jerry Lee Lewis, de man die al van jongs af aan de bijnaam 'Killer' droeg, dood aangetroffen in het een of andere openluchtwembadje in de stad van Memphis, Tennessee. Wat er precies gebeurd was, kon geen mens achterhalen, ook dát kon niemand zeker weten, dus het bleef een kwestie van gissen en gokken, maar het volgende stond hoe dan ook als een paal boven water: de kersverse weduwnaar was na de tragedie merkbaar nooit van plan geweest de rest van zijn leven aan uitzichtloze gevoelens van rouw te verspillen, en niet meer dan een jaar later huwde de achtenveertigjarige zanger een cocktailbarmeid van half zijn leeftijd. Weer twee maanden en een tweetal weken later behoorde ook Shawn Michelle Stevens, zoals zij genaamd was, tot het rijk der onbekommerden, en waar de dood van Jerry's vierde wettige wederhelft – hoe was zij in dat zwembad terechtgekomen en, vooral, hoe kwam het dat zij domweg en ongezien had kunnen verdrinken? – al schimmig genoeg was geweest, daar mochten de omstandigheden waaronder Shawn Michelle haar levenseinde beleefde ronduit hogelijk verdacht worden genoemd. Haar lijk, gevonden in de echtelijke sponde waar ook Jerry Lee zelf geacht werd zijn nachten door te brengen, was er kakelbont en blauw aan toe,

en naar verluidt glommen de slaapkamermuren van het naar hartenlust druipende bloed – maar de rechter voor wie de zanger naderhand en logischerwijze op beschuldiging van moord en doodslag diende te verschijnen, verkoos om de een of andere reden stekeblind te blijven voor deze details en hield het op een overdosis methadon als doodsoorzaak. Shawn Michelle Stevens, zichtbaar beurs gebeukt en op een haar na aan stukken gereten, was bezweken, stelde hij, aan een teveel aan zelfverwenning.

Niet iedereen kon daarmee akkoord gaan, natuurlijk, niet iedereen beliefdde zo goedgelovig te zijn, en daags na de begrafenis van Shawn Michelle kreeg Jerry Lee Lewis laat op de avond telefoon van haar zus. Opeens hing haar zus aan de lijn. Wat er nu echt gebeurd was, wilde ze weten. Wat was er nu echt voorgevallen?

‘Your sister’s dead,’ had de Killer hierop kort en bondig medegedeeld. ‘Your sister’s dead, and she was a bad, bad girl...’

Zo stond het in dat bibliotheekboek, zo zou Jerry Lee Lewis het volgens die zus toen tegen haar hebben gezegd, laat op de avond aan die telefoon, en dat waren meteen ook de woorden, ‘she was a bad, bad girl’, waar ikzelf vervolgens weken en maanden mee in mijn hoofd rondliep, als betrof het een zeer hardnekkig liedje, weet je wel. Maar een liedje was het dus niet, liedjes verlieten je weer, ze ruimden hoffelijk en probleemloos baan voor nieuwe melodieën, terwijl het zinnetje al gauw evenzeer deel van mij leek uit te maken als mijn oren, mijn voeten of mijn paljas. Echt waar. Als een trouwe, zeg maar gerust opdringerige hond vergezelde het mij en bleef het mij vergezellen, wat ik ook doen of denken mocht. Ik bedoel maar. Een tijdlang leek het er verdraaide sterk op dat het nooit meer stil in mijn hoofd worden zou. Droomde ik nog maar een heel klein eindje weg richting de geestesleegte, kwam ik nog maar een heel klein beetje in de

buurt van die verrukkelijke staat van zijn waarin een man aan zichzelf en de wereld goeddeels is ontstegen, dan doemde het onmiddellijk weer op in mijn bewustzijn en werd ik er als het ware streng door tot de orde geroepen. ‘She was a bad, bad girl,’ hoorde ik dan, ‘she was a bad, bad girl’ – en in mijn hoofd werd het in plaats van stil plotseling drukker dan ooit. Soms gebeurde het zelfs dat de woorden leken te gaan *stuiteren*, dat zij schier panisch opsprongen tegen de kale wanden van mijn schedel en dat mijn hele brein het uitkrijste – ‘She was a bad, bad, bad, bad girl!!’ –, maar zo’n vaart liep het gelukkig niet ál te vaak, en doorgaans, zeker als ik mij onder de mensen bevond, lag de voornoemde trouwe hond zich zichtbaar en ook hoorbaar ademend maar al met al vrij onopvallend, kalm en koest te houden in een hoekje van mijn bewustzijn. Wat al lastig genoeg was, geloof mij. En plots kon hij dan alsnog blaffend opspringen, bovendien.

In de kerk toonde de priester mij de hostie en hij sprak: ‘Het lichaam van Christus.’

‘Amen,’ gaf ik als elke week als antwoord.

She was a bad, bad girl, dacht ik.

Of ik streelde Vera’s benen onder haar nachtkleed, alsmear hoger en harder, tot het strelen knedend knijpen werd en zij als gewoonlijk na een poos te kennen gaf dat zij ernaar verlangde om mij te ontvangen door fluisterend te vragen of ik van haar hield.

Eveneens als gewoonlijk zei ik van ja. ‘Ik hou heel veel van je,’ sprak ik naar waarheid, wat me niet de geringste moeite kostte, het ging volkomen vanzelf. Er zijn heel weinig dingen te bedenken waarom een man niet van Vera zou houden, en de liefde die ik op het punt stond haar te betuigen – die ik met haar wilde bedrijven – was echt. Ik boog mij over haar heen, op ellebogen en knieën, mijn paljas vond haar warmte, dompelde er zich dankbaar in onder, we kreunden zacht, ik liep meteen al haast over van liefde, en het was nodig dat Vera,

mijn lieve echtgenote, mij maande tot rust en zelfbeheersing. Even wachten, shht, even niet bewegen, stil maar, kalm, shht. Na al die jaren was dat nog nodig. En ik genoot van haar wens om het nog even uit te stellen. Sommige vrouwen, hoorde je wel – in mijn beroep hoor je soms meer dan je zou willen –, hadden niets liever dan dat het al voorbij was voordat het begon. Ze ondergingen de liefde. Lagen lijdzaam te wachten tot hun man klaar was, al hun vuur samengebald tot de droeve hoop dat het zo kort mogelijk duren zou. Vera niet. Vera had mijn liefde nodig als was het een primaire levensbehoefte: eten, drinken, zuurstof. En zij op haar beurt was mijn adem, mijn wijn en mijn vlees. Wat kan een man meer willen?

En we lagen roerloos verstrengeld in liefde en kusten elkaar. Kusten elkaar behoedzaam en innig.

You are a bad, bad girl, dacht ik. Je bent een slechte vrouw.

Ik wil maar zeggen, ik bedoel maar. Weken en maanden had dat geduurd, tot het probleem op een dag was verdwenen zonder dat ik het had opgelost. Ik had geen idee wat er mij al die tijd bezielde kon hebben, en ik had geen idee hoe ik erin geslaagd was, blijkbaar, wederom de oude te worden. Ik wist alleen maar dat de storm gaan liggen was, dat de hond de benen had genomen, dat ik met ‘bad girls’ niets te maken had, en dat ik kennelijk een heel klein beetje moeite ondervond, bijwijlen, met het loslaten van wat je niet eens gedachten kon noemen. Met het loslaten van woorden, zeg maar. Woorden die mijn geest, als ik dat zo mag uitdrukken, domweg en doelloos wisten te besmetten met niets anders dan zichzelf.

‘She was a bad, bad girl’.

Terugkijkend besepte ik nu ook, tot overmaat van ramp, dat een en ander niet zomaar bij klaarheldere hemel uit de lucht was komen gedonderd, maar daarentegen zijn aankondiging had gekend in de vorm van kleine voorvallen en korte perioden, die nu pas, achteraf, als bepaald veelzeggend annex onheilspellend konden worden aangeduid. Ik herinnerde

mij dagen – en erger nog: nachten – waarop ik mij geteisterd zag door het veelvuldige gehamer van mijn brein op steeds dezelfde spijker, welke spijker bijvoorbeeld uit twee God-weet-waarvandaan-gekomen dichtregels bestond, namelijk: ‘Ik heb mijn best gedaan, en weet je wat het geval is? / Ooit zal ik wraak nemen, niet op iedereen maar voor alles’...

Zoiets was niet normaal, zoiets was niets voor mij, nooit iets voor mij geweest, en ik besepte hoe kwetsbaar ik kennelijk al een hele tijd was. Dus ook al was ik op de een of andere manier na weken en maanden van de ‘bad girl’ af geraakt die door toedoen van Jerry Lee Lewis, of althans door toedoen van de schrijver van dat bibliotheekboek, in mijn bestaan was gekomen, ook al was dat het geval, er kon altijd, op gelijk welk moment, een ándere vrouw opduiken, zoals ik besepte, of een andere mán, of veeleer – want daar kwam het dus op neer – een ander stel wóorden, een zinnetje of woordencombinatie die gedurende onthutsend lange tijd mijn gedachtewereld wederom ernstig zou verstoren en mij met zijn hardnekkige aanwezigheid het geestesleven zuur zou maken. Wat mij overkomen was, behoorde inmiddels gelukkig tot het verleden – maar wie wist wat de toekomst nog in petto had? Had ik mezelf niet bewezen welk een gemakkelijk slachtoffer ik bleek te zijn? Had ik mezelf niet bewezen dat ik mezelf tegenwoordig geenszins in de hand had? Mezelf niet, en mijn brein al helemaal niet? Dat had ik, jazeker, dat had ik bewezen, en toen Ward die dag, nu op de kop af één jaar geleden, op die ogenschijnlijk doodnormale, doordeweekse ochtend, die tienduizendste ochtend van dertien in een dozijn, de opmerking plaatste die hij nu eenmaal geplaatst heeft, wist ik meteen, dezelfde seconde al, de seconde dat zijn opmerking – of liever: het woord dat hij gebruikte – mijn oren bereikte, dat hij mij onbedoeld maar ernstig in de nesten had gebracht. Dat ik diep in de problemen zat. Dat het weer zover was.

Dat ik – zacht uitgedrukt nog – weer een hele tijd aan

niets anders zou kunnen denken dan aan wat ik helemaal niet denken wilde.

Natuurlijk zal hij het niet kwaad bedoeld hebben. Niet zó kwaad, in elk geval. Ward is een beetje een treiteraar, altijd geweest. Een beetje een treiteraar. Geen koudbloedige sadist.

Trouwens, hoe had hij kunnen weten wat de impact van zijn woorden zou zijn? Hoe had hij het kunnen vermoeden? Ik had hem noch iemand anders ooit over de 'bad girl' verteld. De 'bad girl' was van mij geweest, en van mij alleen. Problemen zijn er om voor je te houden. Ward was zich dus van geen kwaad bewust toen hij over die pil begon. Het was een kwestie van smalltalk. Een beetje treiterige smalltalk. Een kappersstoel is een praatstoel, dat weet het kleinste kind. Waar het haar wordt geknipt, wordt het woord niet gewikt: de klanten lullen maar door. Zolang de schaar maar in beweging blijft, staan ook de monden niet stil.

Hij bedoelde het niet slecht. Niet echt.

Hoeveel procent van al het kwaad, al de ellende, al de rampspoed in de wereld zou er het rechtstreekse gevolg zijn van bedoelingen van mensen? Vijf? Vijf procent?

Hooguit.

Ik verwijt hem dus niets, Ward.

Hij had niet de bedoeling om mijn leven te verwoesten.

2

Het kappen van heren is een beroep dat met een hoop meer verantwoordelijkheid gepaard gaat dan het kappen van dames. Daar zal je misschien nog nooit over nagedacht hebben, dus het mag gerust eens worden gezegd.

Alles heeft ermee te maken dat een heer de haren eindelijk veel korter pleegt te dragen dan een dame. Dat betekent dat als je in je hoedanigheid van dameskapper tijdens je knipbeurt een of meerdere steken laat vallen of domweg, bijvoorbeeld met een glas teveel op, de boel radicaal om zeep helpt, er altijd nog wel een oplossing te vinden valt: zolang er haar is, is er hoop. Desnoods verwijst je de dame in kwestie naar een andere kapper, in een ander dorp, die dan met frisse zin de noodoperatie aanvat en immer nog ruimschoots in de gelegenheid is om er het beste van te maken.

Het kapsel van een heer, daarentegen, biedt deze prutsmarge niet. Wie als kapper uit de bocht gaat bij het kortwieken van een herencoupe, tuimelt zonder verdere mogelijkheden tot remmen, terugschakelen, bijsturen en wat dies meer zij onverbiddelijk de afgrond in. Het knippen van mannenhaar, immers, geschiedt steevast op het onderliggende, spekgladde ijs van de kale schedel, die als het ware gretig ligt te wachten om bij de geringste foutieve beweging van de schaar triomfantelijk glimmend tevoorschijn te komen. En wat dan gezongen, ja, wat dan gedaan? Bijkleuren met een stiftje?

Bij mannen op jaren, die grote delen van hun dos zijn kwijtgespeeld aan de verstreken tijd en bijgevolg vrede moeten

nemen met een haarkrans die je zou kunnen omschrijven als de ringbaard van het achterhoofd, luistert het zo mogelijk nóg nauwer, natuurlijk. In dat soort van gevallen gaat het waarlijk over millimeterwerk, en in vergelijking met wat een herenkapper hier uiterst precieus, met het zweet op zijn voorhoofd en de tongpunt tussen de lippen dient te presteren teneinde de door de natuur misdeelde klant enigermate tevreden te stemmen – of tevreden genoeg, toch, om over afzienbare tijd te willen weerkeren –, moet de dameskapper een zorgeloze losbol worden genoemd, die met de brede gebaren van een kind dat overdreven energiek een dirigent wil imiteren naar hartenlust kapsels te lijf gaat terwijl de dag als een druistig feest om hem heen staat.

De herenkapper, kortom, zo ben ik altijd van mening geweest, krijgt wezenlijk niet het respect dat hem toekomt, temeer omdat hij ook nog eens verplicht is zijn precisiearbeid te verrichten terwijl, als gezegd, de klant die zich onder zijn handen bevindt slechts uiterst zelden enig besef schijnt te hebben van de moeite die de kapper zich getroost om ronduit het beste van zichzelf te geven. Geen moment lijkt iemand ooit te piekeren over des kappers concentratie. Integendeel, niet weinigen geven warempel de indruk er een soort van sport van te willen maken: hoe kan ik de kapper – te weten dus de godvergeten stakker die in ruil voor een geldbedrag waarmee je bij de bakker een snede witbrood kunt kopen zich de ziel uit het lijf staat te zwoegen – zodanig afleiden dat hij mijn kapsel compleet ruïneert? Zodanig afleiden dat er straks niets anders opzit dan me maar volledig kaal te scheren? Hoe kan ik dat? Door te praten tot ik hees ben? Tot ik geen stem meer heb? Door hem meer vragen te stellen dan er doorgaans worden gesteld tijdens een interview met een beroemdheid of een politieverhoor? Wel, dan doe ik dat toch gewoon! Let maar eens op!

De hoeveelheid kletskoek die ik in de loop van de voorbije

vijfentwintig jaren voor de kiezen heb gekregen, dat krijgt een ander in een heel leven niet weggeslikt. En toch altijd vriendelijk blijven, natuurlijk. Toch regelmatig enigszins verbaasd, quasi-geïnteresseerd de wenkbrauwen optrekken, ten teken dat je ervan opkijkt, van wat je zojuist voor de halfmiljoenste keer te horen hebt gekregen. Bij momenten zelfs ertoe overgaan het werk even te staken, kam in de ene, schaar in de andere hand, om de klant annex niet in te tomen praatbaar verwonderd – ‘Wat zeg je me daar nu? Meen je dat nu? Weet je dat zeker?’ – via de grote spiegel in de ogen te kijken.

Van alle mannen die ooit, in de loop der tijden, meer dan zegge en schrijve vijf keer onder mijn schaar terecht gekomen zijn, is er niet één, zo durf ik te beweren, die mij niet op een bepaald moment de mededeling heeft gedaan – en dat telkens op een toon van echt-dit-ga-je-niet-geloven en hou-je-vast-want-dit-is-heel-zeker-volkomen-nieuw-voor-je – dat iemands hoofdhaar nog een tijdlang aan het groeien blijft *nadat die persoon is gestorven*, en als Ward vijfentwintig jaar lang de uitzondering geweest was die deze regel bevestigen kon, dan vond hij het blijkbaar die bewuste ochtend, die ochtend nu twaalf maanden geleden, een geschikt moment om daar alsnog verandering in te brengen.

‘Je bedoelt dus na zijn dood nog?’ fronste ik, ongelooft en zelfs achterdocht voorwendend, en hierna pauzeerde ik kort alvorens nog altijd met een diepe V-rimpel boven mijn neus te zeggen: ‘Waar heb je dat vandaan?’

‘Nadat hij gestorven is, ja. Dat heeft een dokter mij verteld.’

‘Je meent het. Een dokter?’

‘Een dokter in de stad, onlangs. Die zei dat als ze graven openbreken, dan vinden ze skeletten en schedels, dat begrijp je wel. Soms breken ze graven open, om de een of andere reden. Dat vertelde die dokter. En al die schedels, zeg ik je, al die schedels die ze dan vinden, al die schedels hebben

lang haar. Die geraamtes die daar liggen hebben haar tot op hun schouders. Dat betekent, weet je wat dat betekent? Dat betekent: je gaat goedgeknipt de kist in, en als ze je daarna opgraven, dan ligt daar een soort van dinges. Hippie.’

‘Tssj,’ deed ik, en ik schudde mijn hoofd.

Wat ga je me straks vertellen, Ward, dacht ik. Dat de Kerstman niet bestaat? Waar de kinderen vandaan komen?

‘Nagels trouwens ook,’ zei hij.

‘Wat nagels?’ deed ik alsof het nu toch werkelijk niet veel gekker moest worden.

Ward maakte een gnuivend geluid, zijn lippen op elkaar geperst, en hij haalde kort zijn schouders op alsof hij er zelf ook niets aan doen kon. ‘Nagels ook,’ herhaalde hij.

Ik legde mijn handen op zijn schouders om te maken dat hij stil zou blijven zitten – want het is niet genoeg dat zij oeverloos aan het woord willen zijn terwijl ze gekapt worden, nee, de meerderheid van de mannen scheidt er ook nog eens plezier in je door middel van onverhoedse bewegingen van bovenlichaam en/of hoofd zo direct mogelijk uit te dagen hen tot bloedens toe aan oor, slaap of nek te verwonden, als zij er al niet op uit lijken te zijn, tenminste, om op een onbewaakt moment, net als je hoopt dat ze zichzelf in een roerloze slaap hebben gemekkerd, hun verdomde oogbol met de punt van je schaar te laten doorboren –, en ik keek hem aan in de spiegel en vroeg: ‘Nagels groeien ook door?’

‘Wees maar zeker!’ lachte Ward plotseling zo blij als een kind. Hij leek helemaal open te bloeien. Hij voelde zich, dat zag je, echt helemaal de koning te rijk, en het is je plicht als herenkapper dat soort van gevoelens in ere te houden. Het zijn gevoelens die je je klanten moet gunnen. Dat hoort er allemaal bij, bij de hondenstiel van het herenhaarkappen.

‘Dus ná je dood dus?’ vroeg ik, zogenaamd voor alle zekerheid: had ik dit écht goed begrepen?

‘Na je dood, na je begrafenis, terwijl je daar in die kist ligt,

Bennie, ik zeg het je, groeien die nagels van je nog dagen- en wekenlang door. Enfin, dat zei die dokter me. Dokter in de stad. Die nagels van je groeien door tot je daar met klauwen als van een vervloekte zieke gier onder de grond ligt! Er zijn gevallen bekend, luister, er zijn gevallen bekend, goed luisteren, er zijn gevallen bekend van mensen die postuur... postuun... op die manier zichzelf de polsen hebben overgesneden, weet je dat? Die zijn bekend. Die zijn er op de een of andere manier in geslaagd, die mensen, om postuun zeg maar zelfmoord te plegen. De nagels van die gasten waren helemaal in het vlees van hun onderarmen gegroeid. Wees maar zeker, jongen,' zei Ward, nu duidelijk ook zelf onder de indruk van wat hij ongetwijfeld ter plekke zat te verzinnen. Dat was ook typisch Ward: hij vertelde een verhaal dat je al vaker had gehoord dan de woorden 'Tot vanavond, schat' uit de mond van je vrouw wanneer je de deur uitging 's ochtends, en dan, op een bepaald moment, als uit het niets, het was sterker dan hij, leek iets in hem het over te nemen en begon dat brein van hem als het ware op volle toeren te draaien en maakte hij van iets dat door en door versleten was, uitgemolken, afgezaagd en tot op de laatste druppel geledigd iets gloednieuws, iets fris, iets wat nog niet eerder bestond, iets wat nog nóóit door een mens was verteld of gehoord, iets wat je zelf niet had kunnen verzinnen. In die zin was hij een soort kunstenaar, zou je kunnen zeggen. Hij kon je verrassen. Hij was een soort kunstenaar, en de motor van zijn kunst, de creatieve drijfveer van Ward, was zijn reeds vermelde treiterneiging. Zijn wil te treiteren. Dat bracht zijn geest in beweging, dat was het wat hem stimuleerde van een oude, nutteloze tak een gladde stok te maken met een vlijmscherp geslepen punt aan het eind: het plezier dat hij ervoer om je wat prikken uit te delen die je nog zou voelen als hij zelf allang weer was verdwenen.

Dus zo begon het die dag, die ochtend, heden exact een jaar geleden: met de kennelijke behoefte van Ward om mij met

zijn halfverzonnen griezilverhaaltjes flink de stuipen op het lijf te jagen of mijn gemoedsrust tot ondermijning te brengen of weet ik veel, en wellicht was het te wijten aan het feit dat ik mij niet bijzonder sterk onder de indruk toonde – niet sterk genoeg, althans – en dat ik er niet in slaagde lijkbleek weg te trekken en van louter ontsteltenis zichtbaar aan het wankelen te gaan, dat Ward niet verkoos er nog een schepje bovenop te doen door bijvoorbeeld te vertellen hoe bepaalde lijken zichzelf ‘postuum’ wurgden met hun eigen lange lokken, maar het daarentegen over een heel andere boeg beliefde te gooien. Ja, wat zou er gebeurd zijn, kunnen wij ons afvragen, wanneer ik Ward onderdanig gesmeekt had om in Godsnaam op te houden met zijn zeer aangrijpende grafstory’s? Als ik gerild had en gebibberd en gezegd: ‘Ward, goede vriend van me, het spijt me zeer, maar ik denk dat ik een borrel nodig heb...?’ Hoe zou mijn verdere leven dan zijn verlopen?

In de plaats daarvan, echter, reageerde ik vrij koeltjes door zoiets te zeggen als ‘Wel, Ward, als de ezels van Bertrand even sterk zouden zijn als jouw verhalen, dan waren ze wereldberoemd’ –, en ik zag Wards gelaat in de spiegel vertrekken. Ik zag het in mijn ooghoek, ik was druk bezig te knippen. Maar ik zag het.

Op stel en sprong begon ik te proberen om de plooiën glad te strijken door te stamelen: ‘Ik bedoel... ik bedoel, het is toch echt bijna niet te geloven... maar ik geloof je, natuurlijk, dat bedoel ik niet... maar...’

Maar het bracht geen zoden aan de dijk, het kwaad was geschied, en Ward knipperde hooghartig en bijna wuft met zijn ogen, wat een raar gezicht vormde door het contrast met zijn toch echt wel nogal boerse kop en het vele rood en blauw dat zijn dikke neus en dito, zeer vlezigige wangen ontsierde. Hij zat daar met zijn ogen te knippen, opeens, als een deerne van veertien die een standje van haar oliedomme moeder ondergaan moet en ondertussen bij zichzelf denkt: wacht

maar, over niet langer dan een paar maanden, dan komt een hele knappe, hele rijke prins mij schaken en dan zie je mij nooit meer weer en dan stort je tranen van spijt, dwaas, dwaas mens dat je bent...

‘Zeg, Ward,’ poogde ik hem af te leiden, ‘heb je trouwens al...’

‘Weet je waar ik nu opeens aan moet denken, Bennie?’ onderbrak hij mij op een toon die iets dromerigs had zonder dat hij evenwel veel moeite deed, mijn goede klant, om zijn ergernis en toegenomen, door mij persoonlijk stevig aangeporde treiterzucht onder stoelen of banken te steken.

‘Nee, Ward, vertel eens,’ antwoordde ik. Ik deed mijn best hoopvol en opgelucht te klinken, als was er geen vuiltje aan de lucht, maar het lukte niet en ik wist wel beter – al wist ik dan natuurlijk niet wat er mij op dat moment wérkelijk boven het hoofd hing. Dat wist ik anderzijds niet. Niet echt. Nog niet.

‘Met dat wij aan het praten waren over dat haar dat blijft groeien... Weet je waar ik nu opeens aan moet denken?’

‘Aan wat, Ward?’

‘Aan een beetje het tegenovergestelde, eerlijk gezegd.’

‘Het tegenovergestelde?’

‘Aan een... ja, hoe zal ik het noemen?’ zei Ward. ‘Aan een haargroeistopmiddel, zeg maar.’

‘Een haargroeistopmiddel, Ward?’ bracht ik uit.

En toen wist ik het wel.

‘Een haargroeistopmiddel,’ beaamde hij, mij strak aankijkend in de spiegel, zijn kop roder en blauwer dan ooit.

Toen wist ik het wel, ja, toen brak die seconde aan. Toen was hij aangebroken. Ik wist meteen wat hij bedoelde. En dat ik diep in de problemen zat.

‘Een haargroeistopmiddel, Ward! Wat is dat nu voor een woord?’ lachte ik luid en hard en panisch. Ik beefde plots zo hard dat ik Ward onbedoeld de keel had kunnen openknippen. ‘Wat is dat nu voor een woord, Ward, een haar-

groeistopmiddel!?!'

'Heel eenvoudig,' zei Ward. Alle ergernis op zijn gezicht en in zijn stem had plaatsgemaakt, nu, voor het milde leedplezier dat hij zo dikwijls nastreefde en dat al sinds zijn jeugd het met stip grootste genot in zijn armzalige leventje leek te vormen. Klaarblijkelijk – want ik herhaal dat hij een treiteraar was, geen sadist – meende hij dat ik gewoon en volledig conform zijn bedoeling door zijn woorden een weinig van slag was geraakt, en had hij er geen flauw benul van dat de volledige planeet zonet onder mijn voeten vandaan was verdwenen. 'Ik heb het over een middel om je haar te doen stoppen met groeien. Niet dat je haar gaat uitvallen, uiteraard, nee, dat is de bedoeling niet. Maar een middel, een pil. Een pil die je moet innemen wanneer je haar de lengte heeft die je zelf ideaal vindt. Zodat het van dan af nooit meer groeit. Nooit meer langer of korter wordt. Ik bedoel, een haargroeistopmiddel. Denk maar eens na. Nooit meer je vrouw die zegt: "Je haar wordt lang, hoog tijd dat je nog eens langs Bennie gaat..." Het zou wel een oplossing zijn, zo'n pil. Voor de meeste mannen. Ik bedoel, niet voor iedereen, uiteraard. Voor sommigen zou het een ramp zijn, geloof ik.'

Op de een of andere manier lukte het mij aan het knippen te blijven, en wel zo dat Ward nog steeds niet in de gaten bleek te hebben dat ik uitsluitend nog bestond, niet zomaar uit vertwijfeling, maar wel uit onversneden radeloosheid. Ik wist niet wat ik erger vreesde: dat – naar analogie met 'she was a bad, bad girl' en die twee rare dichtregels over wraak – mijn arme brein weken- en maandenlang aan de niet doormidden te knippen leiband van het woord 'haargroeistopmiddel' zou moeten lopen, of dat zo'n pil, zo'n haargroeistoppil, daadwérkelijk ooit op de markt komen zou. Ik wist helemaal niets. Ik bestond zelfs niet meer. Ik had het gevoel dat ik niet langer bestond en ervoer het niet eens als een wonder dat ik erin bleek te slagen al knippend en kammend de conversatie

voort te zetten en te blijven bij datgene wat ik altijd ‘bewustzijn’ genoemd had.

‘Een pil die je maar één keer in je leven zou moeten nemen,’ teemde Ward genoeglijk verder. ‘Eén keer maar, of drie keer misschien, drie pillen... En daarna heb je nooit geen omkijken meer naar je kapsel. Nu ja, ’s ochtends even met de kam erdoorheen, en op zaterdag wassen, uiteraard. Maar nooit meer naar de kapper dus. Wat als ze zo’n pil zouden uitvinden, Bennie?’

‘Hoe bedoel je, Ward?’ vroeg ik.

‘Wel, wat zou je dan doen?’

‘Wanneer?’ vroeg ik.

‘Als ze zo’n pil zouden uitvinden. Als wij in het dorp hier allemaal zo’n pil zouden nemen, op een goeie dag...’

‘Wie zou er nu zo’n pil willen nemen?’ deed ik alsof ik de kwestie met een gerust gemoed en schouderophalend trachtte terzijde te schuiven.

‘Als ze zo’n pil zouden uitvinden? Vraag liever: wie níét!?’

‘Zal nog wel even duren,’ hoorde ik mezelf zeggen, ‘eer zo’n pil er komt...’

En al was er best nog wat werk aan Wards nek – detailwerk, maar werk –, toch knoopte ik plots nu reeds het reusachtige servet los dat het dikke lijf van Ward geheel bedekte en waarop her en der verschillende bruingrijze vlokken gemorst lagen als had hij zonet, na een uitgebreide periode van uithongering, met twee gretige, graaiende handen een gigantische taart van haar verslonden, en ik trok het van hem weg, dat servet, op de snedige manier waarop ik dat nu eenmaal al vijftig jaar lang gewoon was te doen, namelijk met de triomfantelijke, trotse zwier van een goochelaar, alsof ik ten gevolge van mijn voltooide werkzaamheden aan het hoofd van mijn klant zowaar in staat was nu, ongetwijfeld tot diens eigen grote vreugde en verrassing, een heel nieuwe, jongere, nettere, slankere, betere versie van zichzelf aan hem te onthullen –

voilà, kijk eens! De vlokken sneeuwden op de grond, en met het servet thans als een slappe, betekenisloze vlag in mijn handen wachtte ik tot Ward zou opstaan en met me mee naar de kassa zou lopen om daar af te rekenen. Maar Ward stond niet onmiddellijk op. Hij bleef onbeweeglijk zitten met zijn armen op de leuning en hij keek mij aan zonder dat hij ook maar de geringste interesse toonde in zijn haar of zijn hoofd of zijn lijf: al zijn aandacht ging naar mij uit in de spiegel.

‘Ze vliegen naar de maan,’ drukte hij mij vol somber medeleven met de neus op de staalharde feiten. ‘Ze vliegen naar de maan en terug. Ik ken iemand, die heeft het hart van zijn neef.’

3

Gelukkig had ik geen andere klanten meer die dag, niemand kwam nog opdagen, en tegen de avond aan, nadat ik de zaak had afgesloten, had ik mezelf enigszins hervonden, waarmee ik bedoel dat ik weer min of meer het vermoeden kreeg dat ik wel degelijk bestond en deel uitmaakte van de mensheid en dat de grond onder mijn voeten echt was, net zoals mijn voeten dat waren. Met de nadruk op 'enigszins', weliswaar, en toen ik de weg naar huis aflegde en ik Loret passeerde, die juist bezig was te openen, want het was zes uur en woensdag en dan is zij altijd, op woensdag, open van zes tot halfacht, vroeg ze mij niet, viel mij op, als vanouds en gewoonlijk 'Alles goed?', maar wel, een beetje onderzoekend, het hoofd wat schuin alsof zij om een hoekje keek: 'Gaat het, Bennie?' En ik zag het niet, maar voelde hoe ze mij bleef nastaren, de handen in de zij gepland, nadat ik iets gemompeld had dat zij heel zeker niet had verstaan. En toen ik thuiskwam en de deur achter mij dichtdeed en Vera mij zag, weet ik nog dat haar ontsnapte: 'Oei.'

En toen ik die nacht droomde dat er een vliegtuig vloog over het dorp, een vliegtuig dat, alsof het bommen waren, honderden haargroestoppillen dropte, die door de mensen met wijd open monden en ten hemelen reikende handen werden begroet, waarna zij, diezelfde mensen, de pillen joelend uit de lucht plukten en ze naar binnen gooiden met een gretigheid alsof een langverwacht geluk, waarop zij tezeldertijd allang niet meer hadden durven te hopen,

hun alsnog deelachtig werd, was er van opluchting bij het ontwaken geen enkele, maar dan ook geen enkele sprake: alles wat ik gewaar werd, was de zekerheid dat er helaas geen spat verschil bestond, fundamenteel gezien, tussen de nachtmerrie die ik achter de rug had en het scenario dat zich in de werkelijke toekomst heel goed mogelijk zou kunnen ontvouwen. Ze reisden naar de maan en terug, ja, en men transplanteerde harten en levers en noem het maar op, geen mens die het ontkennen kon – dat zo'n haargroei­stop­middel niet al honderden jaren bestond, mocht kortom een mirakel heten.

‘Wat als ze zo'n pil zouden uitvinden, Bennie? Wat als ze zo'n pil zouden uitvinden, Bennie? Wat als ze zo'n pil zouden uitvinden, Bennie?’

En toen ik na het kleinste ontbijt van mijn leven – ik kreeg niet eens mijn koffie naar binnen – helemaal geradbraakt mij genoopt zag de dag aan te vatten en sloffend en met diep gebogen hoofd de weg aflegde die ik al vijftwintig jaar lang, sinds ik op mijn twintigste de zaak had overgenomen van de ouwe Walter, zo'n beetje elke morgen afgelegd had, kreeg ik het gevoel niet van mij afgeschud dat het de laatste keer was dat ik hier liep – of toch dat ik hier liep terwijl ik op weg was naar mijn werk –, en ik dacht: ‘Wat ga je doen, Bennie, als er zo'n haargroei­stop­pil op de markt komt? Zo'n haargroei­stop­pil. Zo'n haargroei­stop­pil. Wat ga je dan doen?’ En alsof de duivel ermee gemoeid was, kwam er de hele dag lang niemand opdagen, niet één iemand, geen hond, en het was misschien de tweede of de derde of de vierde keer in al die jaren dat dit gebeurde, en ik dacht: ‘Wat zou je doen, Bennie?’

En toen er drie dagen waren verstreken sinds Ward zich had laten knippen door mij, begon het mij op te vallen dat de klanten die dan toch weer waren komen opdagen veel minder spraakzaam waren dan ooit. Mijn zaak leek plots wel een gebedshuis of zo: in plaats van honderduit te zitten

vertellen tot mijn oren er roodgloeiend van aan 't suizen gingen, in plaats van te zitten opscheppen, te zitten fabeltjes vertellen, uit de biecht te zitten klappen, te zitten roddelen of treiteren, klagen of babbelen als een oud wijf, zaten ze mij nu, mijn klanten, met iets als angst in hun ogen argwanend op te nemen in de spiegel en schielijk en betrapt hun laffe blik neer te slaan wanneer ik plots opkeek en hun ogen de mijne ontmoetten. Het leek wel of ze bang voor me waren.

Moesten ze bang zijn voor mij? Was ik gek aan het worden? Was ik het al? Dat kon, maar dat kon me niet schelen. Of ik gek was of bezig was het te worden, was wel de laatste van mijn zorgen, in beslag genomen als ik werd door de kwestie van de haargroei­stoppil. De haargroei­stoppil. Het haargroei­stop­middel. Waar ik drie dagen geleden, in de loop van het gesprek met Ward, niet had geweten wat ik erger vreesde, óf het weken- en maandenlang moeten dulden dat mijn brein aan de niet doormidden te knippen leiband van het woord 'haargroei­stoppil' zou lopen, óf de mogelijkheid dat het betreffende middel daadwérkelijk ooit in de winkel zou komen te liggen, daar vermocht ik ondertussen geen enkele link met het verleden meer te ontwaren, en het was uitsluitend het tweede nog waarvoor ik bang was. Ik bedoel, ik zag niet de geringste gelijkenissen meer tussen wat mij nu overkwam en anderzijds de 'bad, bad girl' die mij parten gespeeld had of de wraak – 'niet op iedereen maar voor alles' – die ik mij nog langer geleden gedwongen had gezien een pooslang vrijwel onophoudelijk te profeteren in gedachten of al die andere kleinigheidjes waar ik mee in mijn hoofd had gezeten de jongste tijd. Dat was allemaal kul geweest, ledig, vrijblijvend en willekeurig. Betekenisloos ook. Terwijl nu, nu stond, anders dan in het verleden, meende ik, en los van mijn persoonlijke geestestoestand, niets minder dan mijn toekomst op het spel.

'Wat als ze zo'n pil zouden uitvinden, Bennie?' Ward had

het gevraagd en ik vroeg het mij sedertdien dag en nacht af, maar de vraag die mij door Vera op zondag gesteld werd, nadat ik voor de vierde avond op rij had te kennen gegeven absoluut geen honger meer gewaar te worden, zonder daarbij meer dan twee hapjes vlees en een handvol groene boontjes weggewerkt te hebben, luidde enigszins anders. Ze vroeg mij, Vera: 'Bennie?'

Ik zei: 'Ja?'

'Bennie,' vroeg ze, 'is er iemand anders?'

Ik zei: 'Wat?'

'Is er iemand anders, Bennie?' vroeg mijn vrouw. Ze vroeg het rustig en verdrietig, maar vooral toch rustig. Ze was de rust zelve, scheen het.

'Wat bedoel je, Vera?' vroeg ik, en ik merkte de kilte en ook de teleurstelling op in mijn stem, en ook merkte ik dat ik dacht: was het dat maar.

Niet kwam de vraag in mij op die al dan niet met recht en reden thans, achteraf, terugkijkend, kan worden gesteld, namelijk: wat als Vera niets gevraagd had, wat als zij haar mond had gehouden, wat als zij 'iemand anders' nooit had ter sprake gebracht? Deze vragen kwamen niet in mij op, uiteraard, en ook dat ik mij ooit deze vragen zou stellen, kon ik op dat moment niet vermoeden – maar wel weet ik dus nog dat ik dacht: wás het maar waar, was het dát maar!

'We zijn vijftientig jaar getrouwd,' zei ik. 'Vijftientig jaar lang heb ik je mijn liefde gegeven en mij aan de liefde die jij gaf gekoesterd. Ik zie niet in wat iemand anders daarmee te maken zou kunnen hebben.' Ik pauzeerde even, mijn blik op mijn nog bijna volle bord gericht. Ik had van de hele dag nog niet zoveel gezegd, en ik voegde eraan toe: 'Enkel al het feit dat de gedachte in je opkomt, Vera, vind ik... ik vind het *stuitend*. Waar haal je het vandaan? Heb jij iemand anders misschien?'

Dat laatste was geen echte vraag, en uitsluitend kwetsend

bedoeld. Ik wilde haar in gelijke mate kwetsen als ze mij zozegzegd had gekwetst. Ik wilde lucht geven, kwansuis, aan mijn verontwaardiging, die op de een of andere manier even gespeeld als oprecht was: dat Vera mij verdacht – dat zij in staat was mij te verdenken, mij, haar echtgenoot, die haar vereerde als een koningin! – van overspel en van activiteiten, kortom, waarmee ik riskeerde alles wat wij hadden te verliezen, kwam op mij over als, jawel, jazeker, hoogst choquant, maar anderzijds... Anderzijds had ik nog steeds – haargroestopmiddel, haargroestoppil – heel andere zaken aan mijn hoofd, zaken die uiteindelijk te maken hadden met het allerfundamenteelste, met wat de basis vormde zonder dewelke niets – geen liefde, noch enig ander gevoel – kon bestaan of kon blijven bestaan, te weten: levensonderhoud. Welk gezin bleef er gelukkig of hield gewoonweg nog maar stand wanneer het hoofd ervan, een tot hard werken bereid zijnde kapper bijvoorbeeld, zich niet langer bij machte toonde brood op de plank te krijgen? Haargroestopmiddel, haargroestoppil.

Daar kwam nog bij dat ik heel goed vermocht te begrijpen waar de ongerustheid van Vera haar bron vond, en kon ik tevens haarscherp zien welke gedragingen van mijnentwege de pasgeboren ‘iemand anders’ in kwestie in Vera’s gedachten hadden verwekt. Ik bedoel, ik ben nooit een heel grote prater geweest, het praten liet ik met meer of minder plezier aan anderen over, maar mijn zwijgzaamheid de laatste dagen overtrof die van mijn klanten in de zaak, die in de spiegel argwanend naar me zaten te loeren, vele, vele, vele keren. Die ochtend was ik zelfs, onbedoeld maar daarom niet minder ondubbelzinnig, ronduit onbeschoft geweest, toen wij, Vera en ik, toevallig samen met de burgemeester en zijn echtgenote, een vrouw die Lydia genaamd was en elke week krommer begon te lopen, alsof haar neus met een onzichtbaar, almaar strakker aangespannen touw in verbinding stond met haar

tenen, de kerk verlieten en hij mij met de lege, luide jovialiteit van de politicus vroeg of ik van plan was om die middag deel te nemen aan het kogelstoten.

‘Nee,’ had ik als antwoord gegeven, zonder boe of ba, zonder hem een blik waardig te keuren.

‘Kom je kijken dan, Bennie?’ probeerde hij nog.

‘Nee,’ had ik hem mijn rug getoond – en ik nam de vrouw die de mijne was, degene met het verbouwereerde gezicht, bij de arm en trok haar zonder verdere plichtplegingen met me mee, weg van het volk, van de burgemeester, huiswaarts.

‘Tot ziens, mijnheer de burgemeester! Dag Lydia!’ riep Vera nog over haar schouder, en aan alles was te voelen dat ze zich dood schaamde en vooral ook dat zij er niets van begreep. Ze begreep er niets van, niet van mij, niet van de wijze waarop ik mij blijkbaar verkoos te misdragen, en nu, op de avond van dezelfde dag nog, na een maaltijd die andermaal geëindigd was met een zo goed als vol bord voor mijn neus, vroeg ze mij of er iemand anders was, en ik had haar dezelfde vraag gesteld, en de absurditeit van dit alles – het beeld van Vera die haar lippen aan een vreemde offereerde of die vingers, anders dan de mijne, toeliet contact te maken met de huid van haar benen of zelfs maar haar armen, wel, dat beeld scheen mij even onmogelijk toe en liet zich even moeilijk vormen voor mijn geestesoog als dat van een slang die viool speelt – maakte dat ik bijna in de lach schoot. En toen schoot ik niet in de lach, maar begon ik te snikken.

Onmiddellijk zag zij haar kans, onmiddellijk was zij een en al bereidheid om alles, alles te doen, alles wat er nodig was om mij te helpen. Over de tafel heen greep ze mijn hand, daarna mijn beide handen, en ze kneep er zacht en troostend in.

‘Wat is er toch?’ fluisterde ze. En: ‘Ween maar.’

En toen stond zij op en ze kwam naast mij staan en drukte mijn hoofd met de zijkant en dus met mijn ene oor tegen haar

buik, alsof ze vond dat daar iets in weerklonk dat heel sterk het beluisteren waard was, en mijn andere oor schermde zij af met haar hand, en ik hoorde mezelf snikken en dacht: stel je voor dat zij zwanger is, wat ga je dan doen, Benny? Haargroestopmiddel, haargroestoppil.

‘Ween maar, lieveling,’ zei ze, en daar zat ik dan, te huilen, en net toen ik dacht dat ik met veel plezier de rest van mijn leven huilend tegen de buik van mijn vrouw aan zou kunnen doorbrengen, leek het of iets of iemand een kraan in mij dichtdraaide, en geërgerd hield ik op met snikken, en ik maakte me van Vera los. Ze hurkte, legde een hand tegen mijn onderrug aan en een op mijn dijbeen en vroeg, hoewel ik dus net met snikken gestopt was: ‘Waarom ween je, Bennie?’

‘Ik weet het niet.’

‘Zeg het maar. Wat is er toch met je?’

‘Niets... Niets, Vera.’

‘Maar wat scheelt er dan, liefste? Waarom ween je?’

‘Ik weet het niet...’

‘Kan je het mij niet vertellen?’

‘Ik weet het niet,’ zei ik. ‘Ik zie het somber in, ik...’

Problemen zijn er om voor je te houden, ik wist het, ik wist het, en toch, zo zou je je de vraag kunnen stellen, waar is het huwelijk dán voor? Toch om problemen te delen? Het probleem van de eenzaamheid en de drift, om maar eens twee dingen te noemen. Is daarover niet elkeen het eens? En had ik mezelf niet in een positie gesnikt dat ik in wezen de keus niet meer had? Kan een man het zich veroorloven te huilen in het bijzijn van een vrouw zonder haar vervolgens zijn tranen te verklaren?

En dus sprak ik. Ik droogde mijn ogen en wangen met de bovenzijde van mijn pols en sprak. Ik keek Vera recht in de ogen en zei – en opnieuw, als het ware zelfs nog voordat ik het eerste woord had uitgesproken, stelde ik kilte in mijn toon en stem vast, ondanks alles, ondanks mijn uitbarsting

van sentimentaliteit zo-even, kilte, alsof ik mijn echtgenote iets verweet waar ik zelf niet in staat was om de vinger op te leggen: 'Heb je ooit al eens gedacht aan wat er met ons zou gebeuren als er een haargroeistoppil op de markt kwam?'

Vera keek me met haar grote, donkerbruine hertenogen aan. Ze zat nog steeds gehurkt en keek naar me op. 'Een haargroeistoppil?' zei ze.

'Ja,' knikte ik, en heel in de verte leek het of ik nu eensklaps ongeduld bij mezelf gewaarwerd, à propos dus ten aanzien van een prachtmens dat er de afgelopen dagen in geslaagd was alle geduld van de wereld met me te hebben. 'Als er iemand opeens een haargroeistopmiddel uitvond?'

'Wat bedoel je?' reageerde zij op min of meer dezelfde wijze als ikzelf gereageerd had toen Ward, oog in oog met mij in de spiegel, de kwestie aangesneden had en de miserie was begonnen. Maar ik had, blijkbaar in tegenstelling tot Vera, wél meteen in de smiezen gehad waar Ward treiterig-ga-weg heen wilde, ik was minder traag van begrip geweest, ik had mijn onbegrip louter geveinsd, zo kon ik niet nalaten héél in de verte te denken. Mij was de paniek terstond om 't wild bonzende hart geslagen, terwijl nu, naast mij en gehurkt, Vera duidelijk nog altijd in het duister zat te tasten.

Een kwartier later zat zij niet langer gehurkt, maar op haar stoel tegenover mij aan de tafel, die zij inmiddels afgeruimd had. Haar handen lagen voor haar uit en waren min of meer tot vuisten gebald, ze fronste van de denkinspanning, en sowieso was uit haar hele lichaamshouding af te leiden dat ze de vastberadenheid in persoon was. Ze had al minutenlang niet gesproken, maar net toen ik wilde opstaan om eveneens zonder nog iets te zeggen met een sigaret in de tuin te gaan staan, liet ze met haar blik haar vuisten los en zei ze: 'Misschien moet je je gewoon niet zo veel zorgen maken. Ik weet het niet.'

'Nee,' zei ik, 'je hebt gelijk, bedankt, schat.' En opnieuw

maakte ik aanstalten om op te staan.

‘Nee, luister,’ haastte ze zich, ‘ik meen het. Als je erover nadenkt... Hoeveel jaren – eeuwen misschien – zijn dokters en wetenschappers en al dat soort van mensen al bezig, echt heel druk bezig met te proberen om een middel tegen haaruitval uit te vinden? Akkoord, zoals je zegt, ze reizen naar de maan en terug, en ze plaats en harten over van de ene borstkas naar de andere – maar een middel om doeltreffend kaalheid tegen te gaan, dat heeft nog niemand ooit gevonden, toch?’

‘Nee,’ gaf ik toe op een toon die duidelijk wilde vragen: en? Wat wil je daar nu mee zeggen? Waar wil je naartoe?

‘Ik bedoel maar,’ zei Vera, ‘het mysterie van de... van de *menselijke haargroei*, zeker bij mannen... is toch echt wel... *ondoorgegrondelijk*... Weet je wat ik bedoel?’ wilde ze plots hoogdringend weten. ‘Weet je wat ik bedoel, Bennie? Ik bedoel: misschien hoeft je echt niet zoveel zorgen te maken, Bennie. Stel dat er iemand zo’n haargroei... zo’n haargroestoppil zou willen maken, dan zou hij er minstens tweehonderd jaar over doen... Dat zou minstens tweehonderd jaar duren, eer zo’n pil er is, en God weet zou ze niet eens werken!’

Natuurlijk had mijn vrouw gelijk, en op eender welk moment in het verleden zou ik het haar ook – opgelucht en dankbaar – hebben gegeven. Nu, echter, dácht ik er niet aan. Nu gaf ik het haar niet, nu deed ik iets helemaal anders. Nu deed ik alsof het mij de grootste moeite kostte niet in proesten uit te barsten – alsof ze blij mocht zijn, mijn vrouw, dat ik mij in stede van te proesten hoffelijk beperkte tot minachtend hoofdschudden, haast vertederd door zo’n overmaat aan op niets gegrond optimisme, maar vooral toch ook verbijsterd over de hardnekkigheid waarmee zij blijkbaar vasthield, om God wist welke reden, aan haar onbegrip.

‘Heb ik dan geen gelijk, Bennie?’ vroeg Vera hoor- en zichtbaar met de moed der wanhoop. Ze was wanhopig

genoeg geweest, nog geen halfuur geleden, om mij er weliswaar op rustige toon maar tegelijkertijd hardop en letterlijk van te verdenken iemand anders te hebben, en nu, nu de betreffende rivale van haar onbestaand bleek te zijn, scheen haar wanhoop enkel maar te zijn gegroeid. Alsof zij het stilzwijgend eens was met wat ikzelf daarnet had gedacht: wás het maar waar, ach, als het dát maar was...

‘Nee, Vera,’ zei ik hard en met opeengeklemd tanden, en ik boog mij over de tafel heen naar haar toe op de manier, zo werd ik zelf gewaar, waarop je in de film weleens gehandboeide verdachten van de gruwelijkste misdaden zich naar de ondervrager aan de overzijde van de tafel buigen ziet, een blik van staal in hun ogen, de neus hoog opgetrokken als die van een leeuw die bloed ruikt. ‘Nee, Vera, je hebt geen gelijk,’ zei ik. ‘Want een pil die het haar moet doen gróeien, en een pil die de haargroei juist moet doen stóppen, dat zijn twee heel verschillende dingen. Dat zijn zelfs, schat, twee dingen die aan elkaar *tegenovergesteld* zijn. Zo tegenovergesteld als water en vuur. En kan je vuur drinken?’

‘Weet je wat het geval is?’ ging ik verder, en ergens leek het, een moment maar, enkele momenten lang, alsof er een echo viel te horen, alsof een heel stil maar meerkoppig, mistig, wazig koortje zong: ‘Niet op iedereen maar voor alles...’

‘Weet je wat het geval is?’ herhaalde ik, de echo negerend. ‘Ik zal het je vertellen. Het geval is het volgende. Het geval wil dat je mij zonet, zonder twijfel met bedoelingen die de beste waren die je in jezelf kon aantreffen, voor eens en voor altijd duidelijk gemaakt hebt dat ik mij juist heel erg grote zorgen moet maken. Nog veel grotere dan ik al dacht. Nog ontzaglijk en ontiegelijk veel veel grotere, Vera. Want als een haargroeimiddel op alle mogelijke manieren het tegenovergestelde is van een haargroeistopmiddel, en een haargroeimiddel is tot nog toe, dat heb je goed gezien, gebleken volstrekt onuitvindbaar te zijn, wat kan je

dan concluderen omtrent het tegenovergestelde van zo'n haargroeimiddel? Omtrent een haargroeistópmiddel dus? Wat kan je daaromtrent dan concluderen, Vera? Hoe moeilijk kan het wezen om iets uit te vinden dat in alle mogelijke opzichten precies het tegenovergestelde is van iets wat onuitvindbaar is?

Vera antwoordde niet.

'Denk logisch na, Vera!' riep ik. 'Probeer voor één keer in je leven eens te denken, voor één keer maar, volgens de godvergeten wetten van de logica! Hoe moeilijk kan het zijn, vraag ik je! Als het ene precies het tegenovergestelde is van het andere! Probeer voor één keer om de wetten van de logica voor ogen te houden! Denk aan de wetten van de logica, Vera!'

Maar antwoorden, ze deed het niet. Ze keek met haar hertenogen in de mijne, zoekend in wanhoop naar de man die ik altijd geweest was en die zij zozeer beminde. En miste.

4

Die nacht deed ik geen oog dicht, wat mij er niet van weerhield om te dromen dat ik zowel Ward als Vera dankbaar moest zijn. Tenslotte waren zij het die mij op het idee gebracht hadden.

Maar ik was ook best trots op mezelf. Dankbaar dat ik mezelf was. Dankbaar dat ik iemand bleek te zijn die geen genoegen nam met een slachtofferrol, maar die juist de hoek waarin hij zichzelf gedrumd zag van de weeromstuit als een soort van uitvalsbasis wist te gebruiken. Een uitvalsbasis in de schielijk opgelaaide strijd om een beter leven. Nu de dreiging van de armoe vrijwel tastbaar over mij heen was gedaald, en nu het fundament van alles, te weten dus mijn levensonderhoud, regelrecht in het geding was, zag ik plotseling kans om mijn spieren te spannen en voor het eerst in mijn vijfenveertigjarige leven datgene na te streven wat ik altijd dermate ver buiten mijn bereik gesitueerd had dat ik domweg nooit op het idee gekomen was om ernaar te talen. Geld, namelijk. Veel geld. Rijkdom.

‘Hoe moeilijk kan het zijn, vraag ik je!’ had ik die avond Vera naar het hoofd geslingerd.

Hoe moeilijk het kon zijn?

Het kon niet moeilijk zijn. Volgens de wetten van de logica kon het niets anders zijn dan een makkie.

En ik spande mijn spieren. Ik lag slapeloos in bed en ik spande mijn spieren.

Ik ging zelf die pil uitvinden.

Aanvankelijk, zeg de hele nacht lang, die eerste nacht tot aan de dageraad, leek het nog nauwelijks meer dan een grap – maar dan wel een grap die ervoor zorgde dat ik mij beter voelde dan ik mij de voorbije kwart eeuw had gevoeld, en zéker dan ik mij gevoeld had – onnodig dat te zeggen – sinds ik Ward voor het laatst had gezien. Het was gewoon grappig, bedoel ik, en vond ik dus zelf, hoe ik daar lag te fantaseren dat ik van nu af aan mijn tijd zou doorbrengen met het lukraak door elkaar heen mengen van allerlei ingrediënten tot afgrijselijke, luid bruisende brouwsels waar de bruine damp van afsloeg, of tot nauwelijks te kauwen reuzepralines die pakweg bestonden, onder meer, uit gemalen koffiebonen, een drietal schijfjes groene zeep, een handvol kruimels berkenschors en een hoop verkoold kastanjevlees, dit alles overgoten, weliswaar, met een warme maar bij afkoeling snel opstijvende mosterdpasta voor de smaak, en ik stelde mij glimlachend 't gezicht voor van Bertrand die op een dag aan me zou vragen – want zelf kon hij al wekenlang, hoezeer hij ook probeerde, niets verzinnen, maar dan ook werkelijk niets, dat in de buurt van een plausibel antwoord kwam – waar ik al dat ezelhaar in hemelsnaam voor nodig had. Ja, wanneer ik mijn verbeelding vrolijk losliet op de resultaten van wat straks mijn allereerste probeersels zouden wezen en ik bijgevolg mezelf voor mijn geestesoog verschijnen liet – want alle begin was moeilijk – met een gezicht vol paarse stippen of een hoofd dat er op zich normaal uitzag, ware het niet dat het wel vier of vijf keer zijn gewone omvang mat, dan moest ik bijna grinniken. Dat ik daarnet nog zitten huilen had, in het bijzijn van mijn vrouw nog wel: ronduit belachelijk. Was ik gek geweest? Het moest een moment van gekte geweest zijn, en ik zat er niet langer over in en vermeide me met de gedachte aan mezelf als een er inderdaad behoorlijk kierewiet uitzierende maar vooral toch geniale, geleerde professor die daas doch al met al – gelukkig – ongedeedd tevoorschijn komt

gewaggeld, het gelaat zwartgeblakerd en wel, uit de rokende ruïne van het privé-laboratoriumpje dat hij in al zijn gedurfde experimenteerzucht zonet tot ontploffing gebracht heeft.

Maar een geleerde professor was ik dus niet, en omdat ik op de ochtend na de slapeloze nacht niet uit mijn dromen wakker werd, riep ik mezelf stilzwijgend tot de orde en prentte ik mij in dat de grap nu wel voorbij moest zijn en welbeschouwd nooit een grap was geweest. Ik moest serieus van aanpakken weten, en in alle ernst de koe bij de horens vatten, wilde ik kans op slagen hebben.

Tijdens het ontbijt at ik aanzienlijk meer dan de vorige dagen, daar ik meende al mijn krachten te zullen kunnen gebruiken, maar wat hetzelfde bleef, was dat ik me met geen woord tot Vera richtte. Ook zij had die nacht lang wakker gelegen, maar ze had meer geslapen dan ik – ze had dus geslapen –, ik had haar horen ademen, en hoe zal ik het zeggen? Dat ergerde mij. Dat verdiende mijn ergernis, vond ik. Het was ook haar toekomst, toch? Besefte ze dat niet? Dat besefte ze niet. Ik stond er alleen voor.

Dat laatste, nu, klinkt misschien dramatischer dan ik het op dat moment bedoelde. Dat ik er alleen voor stond, wil ik zeggen, was niet iets dat het in zich had mij met het zelfmedelijden van een gedumpte bakvis of zo te vervullen, en scheen mij zelfs weinig meer dan een vanzelfsprekendheid toe: wie, wanneer, stond er níét alleen voor? Maar een probleem was het wel, zo diende ik mezelf te bekennen. Gekoppeld aan het vrij objectieve gegeven, waaraan toch werkelijk heel moeilijk viel te tornen, dat ik als gezegd geen geleerde professor kon worden genoemd, was het wel degelijk een probleem. Het uitvinden van een haargroeistopmiddel, een haargroeistoppil, mocht dan al, volgens de wetten van de logica, een fluitje van een cent zijn voor iemand met de juiste kennis van zaken – iemand, om te beginnen, met inzicht in het functioneren van het menselijke lichaam, die als het

even kon ook nog het nodige van scheikunde en dergelijke afwist –, maar was natuurlijk anderzijds en onvermijdelijk een hele opdracht voor een man als ik, die nooit iets anders in zijn leven had gedaan dan uiterst nauwgezet de haartjes wegnippen rond de rauwe vleeslappen die ‘mannenoren’ worden genoemd en ondertussen staan hummen en knikken en ‘Je hebt gelijk’ mompelen terwijl almaar dezelfde grote flauwekul in bodemloze, nimmer leeg te krijgen bakken over hem heen werd uitgegoten.

Hoe dit op te lossen? Gemelijk keek ik over de rand van mijn kopje koffie mijn vrouw aan, aan wie ondanks het feit dat ik op verscheidene momenten haar diepe adem had kunnen beluisteren, het slaapgebrek duidelijk af te zien viel, en ik dacht: ik heb anderen nodig. Mensen die me bijstaan. Helpers.

Ik zette mijn kopje met een harde tik op het schoteltje neer en stond op. Ook Vera ging staan. Ze kwam naar me toe, maar ik trok met doelbewust brede, zeer overdreven gebaren, waarbij ik haar met twee ellebogen ruim op afstand hield, mijn jasje aan, en uiteindelijk kuste ze me niet.

‘Vanavond zal ik later zijn,’ zei ik, en het klonk alsof ik na jaren van zwijgen het op normaal volume praten volkomen verleerd was.

‘Oké,’ zei Vera. Niet vroeg zij: ‘Wat ga je doen dan?’ Of: ‘Waar moet je heen?’

‘Ik moet aan onze toekomst denken,’ legde ik niettemin uit. Ik opende de deur en wilde haar hierop achter me dichttrekken, maar Vera was me van dichtbij gevolgd en botste tegen mij aan en hief haar gezicht naar mij op.

‘Tot vanavond, Vera,’ zei ik, en ik merkte de glans van het verdriet in die donkere hertenogen van haar toen zij het als het ware opgaf, voorlopig, de hoop op een lief woord van mijnentwege varen liet en gelaten in het deurgat ging staan, klaar om toe te kijken hoe ik mij verder, steeds verder van

haar verwijderen zou. Ze vlijde zich tegen de deurstijl aan en legde haar twee handen hoog tegen de muur naast zich, aan elke zijde van de muur één hand, de ene onzichtbaar voor mij en met de andere, haar linkerhand, waaraan haar trouwring in het vroege zonlicht glimpte, roerloos de gevel strelend. Ze zag er schitterend uit. Ze was mooier dan een filmster, en ik keerde haar mijn rug toe en begon te stappen.

‘Bennie,’ hoorde ik haar na een paar seconden zeggen. ‘Bennie!’ Ik deed alsof ik haar niet hoorde. ‘Ik ben niet je vijand, Bennie...’

Akkoord, maar wie zal me helpen, dacht ik. Bij wie kan ik terecht voor hulp? Ik stapte en dacht na. Ik kwam aan op de zaak en dacht na. Ik had slimme mensen nodig, slimmerds, mensen met verstand, mensen met ambitie en met volhoudingsvermogen, die tezelfdertijd echter ook – ja, dat was evenzeer een basisvoorwaarde – geheel en al betrouwbaar waren. Geen mensen dus die na verloop van tijd, als het succes om de hoek loeren kwam en de realisatie van een haargroeimiddel metterdag concreter werd, hun rol van assistent of medewerker zouden willen afschudden en, uit begeerte naar de rijkdom die niemand anders dan mijzelf toekwam, zouden trachten pontificaal op het voorplan te treden, alsof zij het waren, en niet ik, die van meet af aan de drijvende kracht achter het ganse project geweest waren. Ik had betrouwbare mensen nodig, die bovendien hun mond konden houden en discreet te werk gingen, en ik had bescheiden mensen nodig. En ze moesten slim zijn. Niet zomaar pienter, maar slim. Slim in wetenschappelijk opzicht. Het moesten betrouwbare, bescheiden bollebozen zonder enige interesse in rijkdom en roem zijn, dacht ik terwijl ik bezig was de net geknipte rosse, bloedmetwaterkleurige haren van Jim-Jim met een pommade in te smeren en ik daarna de kleine spiegel enigszins omlaag gekanteld tegen mijn ribben aandrukte teneinde Jim-Jim de gelegenheid te bieden mijn

prestaties te beoordelen en vervolgens zijn goedkeuring en – in een ideale wereld, nooit ofte nimmer in de werkelijkheid – eventueel ook grote dankbaarheid ('Je bent een meester, Bennie!') uit te spreken.

'Weet je,' vroeg Jim-Jim, nadat hij de kleine spiegel genegeerd had en uit de stoel was opgestaan, 'weet je, Bennie, dat de mensen over je praten?'

'Praten ze over mij?' vroeg ik.

'Wat is er met je aan de hand, Bennie?' vroeg hij. 'Iets aan de hand met je?' Jim-Jim was een kleine man die er nooit helemaal proper uitzag, alsof hij steevast, nog maar een kwartier of wat geleden, een smerig stukje handenarbeid had verricht en sindsdien helaas geen tijd gevonden had om zich een klein beetje te fatsoeneren. In realiteit had geen mens hem echter ooit nog maar pakweg een fietsbel zien repareren of tout court een ander stuk gereedschap in zijn klauwen ontwaard dan de grote plastic beker waarmee hij in de loop van elke dag opnieuw naar schatting vier à vijf tot wel zes liter pilsbier in zijn keelgat liet verdwijnen.

'Met mij gaat alles goed, Jim-Jim,' zei ik, 'maak je vooral geen zorgen.'

'Mensen vinden,' hield Jim-Jim vol, 'mensen zijn van mening dat je een gedrukte indruk maakt. Een gedrukte indruk, zo zeggen ze dat.'

'Een bedrukte indruk,' corrigeerde ik hem.

'Ja, precies,' zei Jim-Jim. 'Er kan geen lachje meer af. Ik merk het zelf ook.'

'Je verbeeldt het je,' zei ik.

'Ik denk het niet,' zei Jim-Jim. Hij legde een geldbiljet naast de kassa en haalde zijn schouders op, alsof het – en daarin had hij dan groot gelijk – natuurlijk niet zijn probleem was. Toen, echter, leek hij zich te bedenken, en hij haalde zo'n beetje uit naar mij, weet je wel, hij plaatste ter hoogte van mijn middenrif een tweetal plaagstootjes die mij nét niet raakten.

‘Hey, Bennie!’ riep hij. ‘Als je masturbeert, Bennie! Als je masturbeert, welk deel van je lichaam gebruik je dan vooral?’

‘God, Jim-Jim,’ zei ik, ‘dat weet ik niet, dat zou ik echt niet weten.’

‘Doe eens een gok, Bennie...’

‘Wel dan,’ zei ik om ervan af te zijn. Om van hém af te zijn, meer bepaald. ‘Je paljas, veronderstel ik...’

‘Niet je paljas,’ gierde Jim-Jim. ‘Niet je paljas! Je oren! Hoe kan je anders merken dat je vrouw eraan komt?’

Zo luid stond hij te gieren dat hij wel een gemartelde leek.

‘Zie je wel?’ zei hij, nadat hij eindelijk was opgehouden en mij met zijn rode oogjes monsterde. ‘Geen lachje.’

Nee, slimmerds in dit dorp, dacht ik, hypergisse bondgenoten in mijn zoektocht naar het haargroestopmiddel dat van mij een rijkwaard zou maken: je kon bezwaarlijk beweren dat ze voor het oprapen lagen. Misschien zelfs zou het vinden en het om mij heen verzamelen van bescheiden, betrouwbare slimmeriken nog wel het allermoeilijkste gedeelte van het gehele project zijn – veel moeilijker, in wezen, dan wat erop zou volgen, dus dan het met zijn allen, met vereende krachten samenstellen van de... ja, zo moest het middel heten, wist ik plots... zo zou ik het noemen... van de... van de *Bennie-pil*, jawel, dat wondermiddel waarvan het bestaan door op zijn minst de helft van de wereldbevolking op luid gejuich zou worden onthaald...

En toen, opeens, viel mij de oplossing in, de oplossing voor mijn probleem. De oplossing was heel eenvoudig, zag ik nu, en bestond er niet in dat ik – per definitie tevergeefs – een ploeg zou pogen te vormen van helpers van vlees en bloed. Dat zou onbegonnen werk zijn in dit dorp, en trouwens ook ver daarbuiten. Ik had geen vlees en bloed nodig, maar kennis, feitenmateriaal en gedachten. Ik hoefde geen ploeg om mij heen te vormen, nee, de ploeg was er al, zij stond zo bereidwillig en paraat als maar mogelijk was op anderhalve

kilometer hier vandaan in het gelid, gerangschikt tegen een viertal muren te wachten tot ikzelf haar zou vervoegen, en toen ik om half zes bij Loret arriveerde, leek het alsof tientallen inderdaad zeer betrouwbare en zeer bescheiden maar bovenal uitmuntende krachten en medewerkers mij stilzwijgend begroetten, en ik had me nog maar zelden zo welkom en ook zo uitermate hoopvol geweten. ‘Wat als ze zo’n pil zouden uitvinden, Bennie?’ hoorde ik Ward weer vragen, en in gedachten zag ik mezelf met een brandend geldbiljet waarop het cijfer 1 gevolgd door een handvol nullen gedrukt stond een sigaar ter dikte van een driftige paljas opsteken terwijl ik hem antwoordde: ‘Dat hangt er een beetje van af, Ward, wíe juist die uitvinding doen zou...’

‘Hallo, Bennie,’ zei Loret. ‘Lang geleden dat je nog eens langs bent geweest. Zin om te lezen?’

Maandagmiddag was de school dicht en hield Loret – wier eigenlijke beroep erin bestond dat zij de kinderen van het dorp onderwees – in de ruime voorkamer van haar huis de boekerij open van twee tot half acht, en ik vroeg mij af of het kon dat de oplossing die ik gevonden had misschien al eerder in mij opgekomen was, en meer bepaald dan aan het begin van de dag. Anders gezegd: was ik vanochtend al, toen ik Vera immers medegedeeld had dat ik veel later dan gewoonlijk thuis zou komen, van plan geweest naar de bibliotheek te gaan? Niet dat ik mij herinnerde. Niet dat het ertoe deed ook. Wat ertoe deed was dat ik een haargroeistopmiddel ging uitvinden, een haargroeistoppil, en dat het de boeken in Lorets bibliotheek waren die me daarbij gingen helpen. Aanvankelijk, zelfs, negeerde ik Loret zo goed als totaal en stond ik om mij heen te kijken als een bergbeklimmer die zopas de top veroverd heeft en zich met open mond staat te verlustigen aan de hoogte en het duizelingwekkende uitzicht dat hem in alle vertes tegelijk ligt te omringen. Hier was ik nu, hier stond ik, en dit was mijn toekomst.

‘Allemaal boeken, hé, Bennie,’ hoorde ik ergens, heel vaag, als stond zij aan de voet van de voornoemde berg, Loret lachen, en ik dwong mezelf weer om in enigerlei mate bij mijn positieven te komen en ik riep halffluid, zonder goed te beseffen wat ik zei: ‘Boeken? Geen boeken, Loret. Vrienden! Met al die boeken,’ zei ik, ‘kan je nooit alleen zijn!’

‘Nu, dat wil zeggen,’ zei Loret.

‘Zo is het toch? Je kan ze niet horen, ze verstoren nooit de stilte – maar ze praten onophoudelijk. Dag en nacht staan zij te vertellen van de liefde, van het leven, het heelal, het wanneer en het waar, het waarom en het hoe. Alles wat je hoeft te doen, dat is ze openslaan en luisteren. Lees en je wordt vanzelf de weg gewezen!’

Opnieuw stond Loret mij aan te kijken met haar handen in haar zij geplant – het leek een typische houding voor haar te zijn, de laatste tijd, als ze me zag –, maar anders dan de vorige keer, toen ze mij op straat ‘Gaaf het, Bennie?’ gevraagd had en zodoende haar ongerustheid onder woorden gebracht had, leek ze mij nu vooral amusant te vinden. Amusant en misschien nog iets anders. Interessant?

‘Loret,’ zei ik, ‘waar ik naar op zoek ben, dat zijn boeken over het menselijk lichaam. Heb je boeken over het menselijk lichaam? Encyclopedieën, als het ware?’

‘O, lieve Heer, Bennie!’ zag Loret er hierop plots alles-behalve geamuseerd uit, en ze legde vijf gestrekte vingers en evenzoveel nagels, zachtrood gelakt, tegen haar mond. Het leek zowaar, vond ik, alsof er een huivering door haar hoge jukbeenderen trok. Ze keek mij aan met ogen die plots nog veel donkerder waren dan anders, haast zwart, ja, bijna even zwart als haar hoog opgolvende haren, en vroeg geschrokken: ‘Je bent toch niet ziek?’

‘Ik ben niet ziek, Loret,’ sprak ik zelfverzekerd en vervuld van daadkracht, ik was de laatste man ter wereld die ooit door ziekte zou worden getroffen – ziekte en ik? Een tang op een

varken. ‘Ik ben niet ziek, Loret,’ herhaalde ik met alle ernst die ik in mij vinden kon, alsof ik het wilde doen lijken dat er nog iets veel ergers aan de hand was. Wás het maar waar, viel mij in, was het dát maar, maar dat gebeurde slechts in een flits, ik dacht het maar heel even, en het volgende moment was ik al bezig, overstromend van je reinste enthousiasme maar nog steeds bloederstig, vaak met opgeheven wijsvinger en met ogen die ik voelde jeuken van het vuur dat eruit sprak, over wat ik van plan was, over mijn ambitie, over de reden waarom ik hier was, en toen ik klaar was met mijn betoog, toen ik haar van alles op de hoogte had gebracht, besloot ik met: ‘Ik ken jou al, Loret – ik weet niet hoeveel jaren? Vijfendertig? Ik heb je in elk geval geboren weten worden, ik heb je zien opgroeien, en ik zal nooit de dag vergeten dat... dat Michael je ontviel. Ik bedoel, ik vertrouw erop... ik vertrouw erop dat ik je kan vertrouwen, oké?’

‘Natuurlijk, Bennie,’ zei ze. Ze sprak heel hoog en haastig, zelfs een beetje buiten adem. ‘Natuurlijk, Bennie, natuurlijk.’

‘Dan zijn wij vanaf nu een team, oké? Dan vormen wij van nu af aan een tweemansploeg, oké?’ Ik maakte een gebaar naar de papieren handlangers die massaal tegen de muren om ons heen in soms wel acht of negen rijen, de ganse wand van vloerplint tot plafond beslaand, nu nog met hun rug naar mij toegekeerd stonden, maar die zich, wees maar zeker, spoedig en gewillig hun geheimen door mij – en door Loret – zouden laten ontfutselen. Haargroeiopmiddel, schenen zij nu al, broeierig, proevend, te staan peinzen. Haargroeiopmiddel. Haargroeiopmiddel. Haargroeiopmiddel. Alsof de woorden nu al bezig waren, sinds mijn binnenkomst spontaan waren begonnen zich als wormen een weg van kaft naar kaft te banen; alsof de boeken op hun eigen stille wijze, in een taal door geen mens te beluisteren, allengs nerveuzer wordend en van lieverlede popelend van ongeduld om straks het echte werk aan te vatten vooroverleg stonden te plegen met elkaar.

Haargroestopmiddel? Haargroestoppil?

‘Ik denk wel,’ zei ik, ‘dat ik je hulp zal kunnen gebruiken. Je bent zoveel slimmer dan ik. Jij bent hier thuis, tussen de boeken.’

‘Dan behoor ik tot de ploeg,’ lachte Loret, en eindelijk slaagde ik erin een beetje met haar mee te lachen. Ik vroeg mij af of ik koorts had.

Anderhalf uur later was ik er zo goed als zeker van, maar Loret bevoelde met haar vlakke hand mijn voorhoofd en stelde me gerust.

‘Laat ons even pauzeren,’ stelde ze voor. ‘Ik maak zo meteen een sandwich, als je wil. Drink een glas wijn, ik neem er zelf ook één.’ Ze was erin geslaagd in haar kasten een aantal boeken te vinden waarvan ze vermoedde dat ze voor ons van nut konden zijn, maar had er het voorbije anderhalf uur geen woord in gelezen. Ikzelf was inmiddels van het bestaan van zogeheten ‘haarzakjes’ op de hoogte. Het Latijnse woord voor haarzakje was ‘bulbus’, maar dat leek mij van ondergeschikt belang te zijn, en ik zou niet per se proberen om het te onthouden. Van veel groter belang was dat ik geleerd had dat een doorsnee hoofdhaar 0,3 millimeter per dag groeit. 0,3 millimeter slechts!

‘Weetje wat dat wil zeggen?’ vroeg ik Loret. ‘0,3 millimeter?’ Ze had inderdaad, nadat ze de gordijnen dichtgeschoven en de lichten aangestoken had, twee glazen rood ingeschonken en was naast mij aan de grote leestafel komen zitten die in de kamer centraal stond. Ik wachtte haar antwoord niet af. ‘0,3 millimeter,’ sprak ik bijna hijgend en nadrukkelijk, als iemand die zijn leven op het spel geplaatst ziet. Mocht ik, zoals je heel soms zag bij artistieke jongemannen die niet van het dorp waren, de haren lang en strak achterovergekamd naar de nek toe hebben gedragen, ongetwijfeld zouden er mij op dat moment een twee- of drietal losgeraakte slierten voor de ogen zijn gaan hangen. ‘Dat is bijna niéts, Loret!’ zei

ik. ‘Het verschil tussen 0,3 millimeter en níets, tussen wat we nu hebben en waar we moeten zijn, dat is bijna níets. Bijna verwaarloosbaar! Bijna onbestaande! 0,3 millimeter, Loret: weet je hoe weinig dat is?’

Loret hief haar glas naar mij op, en ik op mijn beurt bracht het mijne in de hoogte, al had ik in wijn niet veel zin.

‘Gezondheid, Bennie,’ zei ze.

‘Loret,’ antwoordde ik, nadat ik een klein slokje had genomen en mijn glas had neergezet, ‘we zijn op de goede weg.’ Ik kneep één oog dicht en bracht de top van mijn duim en die van mijn wijsvinger, die zeg maar op een haar na elkaar raakten, tot vlak voor mijn andere oog. ‘Zoveel scheelt het maar,’ zei ik. ‘Zo ver zijn wij van ons doel nog maar verwijderd.’

‘Het probleem is wel,’ glimlachte Loret, ‘ik weet niet of je daar al weleens aan gedacht hebt...’

‘Wat?’ vroeg ik meteen, en al was ik in mijn brandende geestdrift niet bepaald verrukt door haar aankondiging van problemen, toch deed het mij plezier en stemde het mij dankbaar dat ze zich in elk geval niet beperkte, mijn ploeggenote, tot het nippen van wijn en het ongelezen laten van de boeken die zij uit de kast genomen had. Ze dacht méé, blijkbaar. Dat was belangrijk. ‘Waaraan heb ik niet gedacht?’

‘Hoe ga je tijdens het onderzoek kunnen vaststellen dat de haren van je proefpersoon – van jezelf, bijvoorbeeld – al dan niet gestopt zijn met groeien? Dat ga je met het blote oog nooit zomaar kunnen zien. Dat is wel een probleem, nietwaar?’

‘Dat is een probleem,’ beaamde ik.

‘Je gaat telkens dágen moeten wachten eer je min of meer zeker kunt zijn of de haargroei is doorgegaan of gestopt is, en dan nog ga je telkens denken dat het je verbeelding is – of je hoop – die ervoor zorgt dat je ziet wat je meent te zien...’

‘Ik zou me kunnen kaalscheren,’ dacht ik hardop. ‘Dat zou zeker helpen.’

‘O, dat zou zonde zijn!’ vond Loret.

‘Of een heel klein stukje maar. Een heel klein stukje maar scheren. Een stukje wegscheren boven mijn oor.’

‘Je hebt zo’n mooi haar,’ zei ze.

‘Er is niets bijzonders aan mijn haar,’ mompelde ik. ‘Kijk naar jezelf. Zou dat een oplossing zijn? Een rechthoekje wegscheren boven mijn oor?’

Loret nam een redelijk grote slok van haar glas en scheen er toen pas, een halve seconde te laat, aan te denken dat het heel erg lastig is te lachen met je mond vol wijn. Ze had de grootste moeite zich niet te verslikken, en uiteraard moest zij er ook op toezien, de ogen glinsterend van schuldeloos plezier, de wangen bijna tot het uiterste gebold, dat ze de wijn niet plotseling schaterend uitspuwen zou.

‘O God, Bennie!’ kon zij ten langen leste dan toch met lege mond en zonder ongelukken uitbrengen. ‘Een rechthoekje wegscheren boven je oor? Ik zie je al lopen! “Hé, Bennie, wat is dat daar boven je oor? Is dat een rechthoekje?” “Ja, Bernard, zie je, dat is de nieuwste mode. Zal ik er bij jou ook zo eentje aanbrengen?” En dat dan straks alle mannen in het dorp met zo’n rechthoekje zouden rondlopen... En daarna alle mannen in het hele land! O God, Bennie,’ zei ze opnieuw, maar nu op een andere toon, eerder nagenietend of zo, en ze plaatste haar elleboog op twee of drie boeken die op elkaar op tafel lagen en rekte haar bovenlichaam naar voren, en met de zijkant van haar hoofd in de kom van haar hand keek ze mij vanuit die houding – die deed denken aan de houding van een vrouw, op een foto of een schilderij, die langouereus op een chaise longue is gelegen – met nog steeds glinsterende ogen aan, en haar ogen waren zo zwart als de wijn in haar glas en de wijn in het mijne. ‘Je meent het allemaal, hè?’ vroeg ze, en ik wist oprecht niet wat ze bedoelde.

‘Wat meen ik?’ vroeg ik fronsend.

‘Wel, dit allemaal. Van dat haargroei... dat haargroeistopstel en zo...’

‘Ja, natuurlijk, ik,’ zei ik.

‘Is dat niet fantastisch?’ vroeg zij als aan een publiek, hoewel ze mij nog altijd in de ogen keek.

Ik wist niet wat te zeggen. Fantastisch? Waar had zij het over?

‘Weet je wat jij bent, Bennie?’ ging zij vanuit haar zelfde houding verder, en nu fluisterde ze bijna, alsof ze sprak in een droom, en haar lange haren golfd en vrij en weelderig omlaag en ik antwoordde schor en slikkend: ‘Nee.’

‘Jij bent een bezetene, Bennie,’ zei ze. ‘En dat is fantastisch. Dat is onbetaalbaar. Weet je dat?’

Dat wist ik niet, en ik wilde liever bij de zaak blijven. Ik wilde dat middel uitvinden. Ik zweer je dat ik niets liever en niets anders wilde dan te werken, opnieuw aan het werk te gaan, verder te werken en die pil uitvinden. Ze bracht mij in de war en dat zei ik haar ook.

‘Dat spijt me, dat is niet de bedoeling,’ fluisterde ze. Maar ze bracht me niet minder in verwarring door haar hand traag naar mij uit te steken, en haar hand ging omlaag en kwam op mijn linkerbovenbeen terecht, en haar ogen waren zo zwart als de nacht, als de nacht waarin de dingen tussen man en vrouw gebeuren. En ik dacht aan mijn vrouw, aan Vera, aan mijn lieve Vera die ooit had gezegd: ‘Als het altijd zo zou blijven, dan zou ik altijd gelukkig zijn.’ ‘Dus ben je nu gelukkig?’ had ik hoopvol gemeend te kunnen concluderen. ‘Nee,’ had ze gezegd, ‘want ik denk niet dat het altijd zo zal blijven.’ Mijn lieve Vera, voor wie het de belangrijkste vraag in haar leven was of ik nog altijd van haar hield, en het antwoord op die vraag was: ‘Ja.’ Ik moest opstaan nu, en naar buiten gaan en naar haar toe gaan, en haar zeggen, Vera, dat het antwoord op die vraag ‘Ja’ zou zijn en ook steeds ‘Ja’ zou blijven, en ik moest mij excuseren en haar vergiffenis vragen voor mijn wangedrag de laatste dagen, en ik moest haar zeggen dat een haargroeiopmiddel, een haargroeiopstoppil, niet langer tot

mijn zorgen zou behoren vanaf nu, dat ik het hele plan zou laten varen, dat ik gewoon een kapper was en in de toekomst vertrouwen moest hebben. Zolang we maar samen waren. Ik moest haar zeggen dat ik gek geweest was. Dat ik weer beter was en van haar hield. Altijd van haar zou houden. Ja. Dat er geen redenen te bedenken waren waarom een man niet van haar zou houden. Altijd van haar houden, meer dan ooit zelfs, meer dan ooit. Ja. Haar vergeving vragen. Op mijn knieën. Ik ben gek geweest. Ja. Het antwoord op de vraag was 'Ja', en de nacht, al mijn nachten, ze waren voor haar.

'Dit is niet goed, Loret,' zei ik, haar hand op mijn been, ik voelde haar hand bewegen over mijn been, en ik merkte dat ik niet kon opstaan en bleef zitten waar ik zat.

Ze zei niets, ze keek, haar ogen glinsterend en zo zwart als verse sneeuw wit is, en ik, ik keek terug en ik hield van mijn vrouw en vroeg mij af of het mogelijk was je liefde voor de ene vrouw aan de andere vrouw te betuigen, te betuigen via de weg van het vlees dus, en het was niet mogelijk, dacht ik. Was het mogelijk? Onmogelijk? En ik herhaalde, dringender, gezeten op mijn stoel: 'Loret? Loret, dit is niet goed...'

Ze tuitte haar lippen, zoog haar wangen naar binnen en bewoog zacht haar kin heen en weer, als een zich verlekkerende roofkat. 'Het vóelt goed, Bennie,' zei ze, en ze bleek het zo te zien – haar maakte je niets wijs – heel zeker te weten.

'Dit is niet goed, Loret,' herhaalde ik, woedend van opwinding. Ik liet haar blik los en keek naar de zachtrode nagels die nu bijna onmerkbaar traag richting mijn kruis kropen. 'Dit is niet goed...' Ik deed mijn ogen dicht. Dit was niet goed. Dit voelde goed, haar hand, haar zacht en liefdevol knedende hand – daar was haar hand – in mijn kruis. Ze trok aan mijn rits. Ik hoorde het en merkte het en keek weer en ze trok aan mijn rits, die zich opende als een mond in de stomst mogelijke verbazing.

Als een paljas had kunnen brullen, de wereld had zich de

handen over de oren gelegd.

‘Dit is niet goed, Loret!’ zei ik.

Ze kuste mij.

‘Nee,’ zei ze. ‘It’s bad.’

‘Wat?’ zei ik.

Ze kuste me, haar tong tegen en rond de mijne, glijdend, vlezig, glad en likkend. Ze zat op mijn schoot ondertussen en hield mijn hoofd tussen haar tien gespreide vingers. Ze zat schrijlings op mijn schoot en drukte zich kussend en, jawel, als een bezetene tegen mijn buik aan en ik voelde haar vuur branden.

‘Wat zei je?’ vroeg ik luid en angstig. Ze kuste me, ze bleef me kussen, kuste me nu naast mijn oor, kuste me bijterig.

‘It’s bad,’ fluisterde ze. ‘Bennie,’ smeekte ze, ze kuste mij, vurig en heet, haar wrede vlam tegen mijn buik schurend, ‘I am a bad, bad girl.’

Ik duwde haar van me weg, het lukte niet meteen haar van me weg te duwen, en toen viel zij op de grond.

Ik keek op haar neer en schreeuwde: ‘Wát!?’

5

Weet jij hoe het voelt om een storm te zijn? Je weet niet hoe het voelt om een storm te zijn. Je kunt niet weten, kan ik je vertellen, hoe het voelt om een storm te zijn, want een storm voelt helemaal niets. Hij voelt de spijt niet die hij al bij voorbaat heeft om wat hij blijkbaar bezig is te doen, hij voelt geen twijfels en wordt niet gewaar dat hij zichzelf niet is. Dat er zoiets als zichzelf bestaat.

Hij voelt geen wanhoop en hij voelt geen liefde en hij voelt zich niet bang en hij voelt geen haat. Hij voelt zich zelfs niet vrij. Nooit zal hij nog vrij zijn, laat staan even vrij als nu, op dit moment, nu hij een storm is en uit alle mogelijke winden tegelijk bestaat, alle winden op aarde, alle briesjes en orkanen, mistrals en tornado's – maar vrij voelt hij zich niet. Hij voelt niets. Hij schreeuwt 'Wát?' en voelt niets. Hij is onzichtbaar op het afwezige af, en wat hij in beweging brengt, heeft niets met hem te maken.

Er zijn geen woorden om een storm te beschrijven. Er is niets om te beschrijven. Toen de storm gaan liggen was, zag ik wat hij had aangericht. Dat was alles. Ik zag de storm niet. Ik zag niet wat er van de storm resteerde. Ik zag de kakelbont en blauwe ravage, en ik zag het bloed. Ik zag het bloed, de plas van bloed waarin zij was gelegen alsmede het bloed aan mijn handen. Maar van de storm geen spoor. Geen enkel bewijs dat hij er geweest was. Er was lucht in de kamer en adem. Verder niets. Geen spoor. Lucht en adem. Mijn adem.

Je weet niet hoe het voelt om een storm te zijn. Dat kan

je niet weten. Er bestaat niet zoiets als een storm. Er bestaan alleen maar dingen die door een storm worden veroorzaakt. Slechte dingen. Rampzalige dingen. Dingen waarvoor een mens moet boeten. Zijn leven lang moet boeten. Een mens. Niet de storm.

Loret? Loret bezoekt mij elke nacht. Ze ziet er nog steeds begerlijk uit, zij is, zoals ik telkens tot mijn vreugde vaststel, terug een mooie vrouw, maar elke vorm van vuur van haar kant is verdwenen. Ze straalt ijzige koude uit. Haar zwarte, lange haren wapperen alsof onzichtbare handen zonder rust druk doende zijn ze onophoudelijk naar achteren te trekken, en ze brandt haar blik ijskoud in mijn ogen en zegt, zegt elke nacht opnieuw: ‘Bennie, it’s bad. It’s bad, Bennie.’

Wat is er toch gebeurd met mij?

Vera op haar beurt komt elke week langs. Elke zaterdag-namiddag, vaker is het haar niet toegestaan. Ik zeg haar dat ik van haar houd en ze glimlacht verdrietig. Ik probeer haar te vertellen over de storm, over dat ik een storm geweest ben, en ze glimlacht verdrietig.

Dat is het zo’n beetje.

O ja, en om de drie weken mag ik mijn haar laten knippen. Om de drie weken komt de kapper langs, de herenkapper, en ik laat geen gelegenheid passeren om zijn trouwste klant hier te zijn. Zijn naam is Wim, en elke keer opnieuw zeg ik, hem aankijkend in de draagbare spiegel die hij tegen de muur gehangen heeft en straks weer met zich mee zal nemen: ‘Moet je horen, Wim, ik zal je iets vertellen. Hou je vast, oké? Oké. Oké, Wim?’

‘Oké.’

‘Oké dan. Zeg, Wim, jij als kapper, wist je dat als mensen sterven, dat dan na hun dood hun haar nog minstens drie tot vier weken doorgroeit? Echt waar, man. Terwijl zij in het graf liggen dus. Dat haar van hen groeit door, ik meen het, dat is zwart op wit bewezen.’

En Wim speelt het spel dan mee. Hij weet waarschijnlijk dat het mijn enige bron van vermaak is, en hij weet bovendien dat ik hem respecteer. Hij heeft mijn respect en sympathie, dat weet hij, en hij wil me bijgevolg wat gunnen en laat, terwijl hij zijn kam en zijn schaar een paar momenten lang volkomen onbeweeglijk houdt en terugkijkt naar mij in de spiegel, zijn mond een beetje open zakken, en er verschijnt precies de goede blik in zijn ogen, wat dommig en verbouwereerd, en daarna beweegt hij met een korte ruk zijn hoofd opzij en zegt kordaat: 'Dat kan toch niet.' En na een paar seconden, net als hij zijn werk hervat heeft, hij laat zijn schaar zich weerom openen, stokt hij opnieuw en hij kijkt mij onderzoekend in de ogen en vraagt aarzelend: 'Meen je dat nu? Maar dat kan toch niet?'

'Ik zweer het je, Wim,' zeg ik dan. Elke drie weken opnieuw.

En dan knipt hij zwijgend verder, en ik zwijg zelf verder ook. Ik melk het grapje niet nodeloos uit. Het heeft zijn dienst bewezen op dat moment. Hij weet natuurlijk, Wim, dat ik zelf altijd, vijfentwintig jaren lang, een herenkapper ben geweest, en het grapje is gewoon een teken van verstandhouding, zeg maar. Een ritueeltje van verstandhouding. Want ik ben net als hij, weet je wel. Dat blijkt uit dat grapje. Dat ik net als hij ben, en hij net als ik is. Met het opvoeren, iedere drie weken, onveranderlijk, van dat heel korte toneelstukje, willen wij eigenlijk zeggen: ik begrijp wat je moet doormaken, man, elke dag opnieuw. Ik begrijp wat je hebt doorgemaakt. Ik begrijp er alles van.

En waarom niet? Waarom het niet begrijpen? We zijn allemaal mensen tenslotte. We zijn allemaal mensen.

En dat is genoeg.

Colofon

De novelle *Bad girl* werd geschreven door Christophe Vekeman in opdracht van de Marketingploeg en ter gelegenheid van de jaarwisseling 2019-2020 gezonden aan relaties van de Marketingploeg.

Bad girl is ook digitaal beschikbaar op de website van de Marketingploeg.

De omslagfoto toont een jonge Jerry Lee Lewis tijdens een concert in 1958. De maker is onbekend. De foto van de auteur op de achterzijde werd gemaakt door Peter Terrin. Het drukken werd verzorgd door Telstar Print, het binden door boekbinderij Rietveld.

De oplage bedraagt 100 genummerde en gesigneerde exemplaren.

Dit is nummer

